МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

СИЛАБУС ОБОВ'ЗКОВОГО ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ

«МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

Мова навчання – ***українська***

Шифр та найменування галузі знань ***D «Бізнес, адміністрування та право»***

Код та найменування спеціальності ***D7 «Торгівля»***

Освітньо-наукова програма ***Підприємництво та торгівля***

Ступінь вищої освіти ***доктор філософії***

Затверджено на засіданні

Методичної Ради зі спеціальності ***D7 «Торгівля»***
від 31.08.2026 року протокол №1

Реєстраційний номер у відділі аспірантури та докторантури

12-D7-2026A

1. Загальна інформація

Кафедра: Бізнесу і торгілі

Викладач: **Лагодієнко Володимир Вікторович,** професор кафедри бізнесу і торгівлі, доктор економічних наук, професор

Контакти:
volodymyr@wiktoriya.com
0950835562

Профайл

Освітній компонент викладається на *1* курсі у *1* семестрі

Кількість: кредитів - 4, годин – 120

Аудиторні заняття, годин:	всього	лекції	практичні
денна	40	14	26
заочна	24	10	14
Самостійна робота, годин	Денна -80		Заочна – 96

Розклад занять

2. Анотація освітнього компоненту

Трансформаційний розвиток соціально-економічного середовища на різних рівнях національної економіки в умовах масштабної глобалізації та євроінтеграції вимагає створення відповідного сприятливого інноваційно-інвестиційного клімату та передбачає всебічний інноваційний розвиток підприємництва. Інновації різного напряму, включаючи інновації системи управління, безпосередньо пов'язані із науковими розробками, науковою співпрацею та проведенням наукових досліджень. В свою чергу, проведення наукових досліджень та вирішення науково-практичних завдань потребують спеціальних знань теоретичного та прикладного характеру, які якраз і забезпечуються вивченням навчального курсу «Методологія наукових досліджень». Дисципліна «Методологія наукових досліджень» з системних позицій розглядає такі основні питання: філософський аспект розвитку науки, методологія наукового пізнання, методи наукового дослідження, особливості вивчення економічних процесів, організаційні основи досліджень, системи пошуку, накопичення та обробки наукової інформації, вимоги до написання наукових робіт здобувачами освіти, застосування теорії рішення винахідницьких задач та ін.

Освітній компонент «Методологія наукових досліджень» є вихідною дисципліною і передує вивченню ОК «Цифрова наука та інформаційні технології» та ОК «Актуальні проблеми підприємництва, торгівлі та біржової діяльності»

3. Мета освітнього компоненту

Метою дисципліни «Методологія наукових досліджень» є формування у здобувачів освіти системи наукового мислення та системи теоретичних знань й практичних навичок щодо організації та методології наукових економічних досліджень, в т.ч. в галузі підприємництва та торгівлі.

Основним завданням навчальної дисципліни «Методологія наукових досліджень» є визначення місця і ролі методології в системі наукового пізнання; розкриття змісту поняття «методологія сучасного правознавства»; визначення структури методології юридичної науки; вивчення основних методологічних засобів пізнання державно-правових явищ; набуття вмінь та навичок застосування одержаних знань в процесі пізнання державно-

правових явищ з окремих юридичних наук

Згідно з вимогами освітньої програми в результаті вивчення дисципліни «Методологія наукових досліджень» здобувач освіти повинен:

знати:

– основні поняття про науку та наукові знання; сучасну класифікацію наук;
– поділ наукових досліджень на фундаментальні та прикладні;
– поняття проблеми, теми та предмета наукових досліджень;
– методику постановки експерименту;
– організацію наукових досліджень в наукових установах та вузах України;
– методологічні основи та етапи наукових досліджень;
– порядок планування наукового дослідження;
– порядок та способи отримання необхідної наукової інформації;
– методи опрацювання наукової літератури та її огляд;
– методику узагальнення отриманих результатів досліджень;
– Вимоги ВАК України щодо структури та оформлення наукових статей для публікації у фахових виданнях; вимоги до структури та оформлення магістерської випускної роботи.

уміти:

- вибрати тему наукового дослідження;
- здійснювати пошук необхідної інформації, включаючи і можливості „Інтернету”;
- здійснювати опрацювання та узагальнення інформації з наукових джерел;
- організовувати та виконувати прикладні наукові дослідження з використанням стандартних методик;
- обробляти результати проведених досліджень та формулювати висновки;
- оформляти результати науково-дослідної роботи у відповідності з вимогами Держстандарту України для звіту або публікації.

4. Компетентності та програмні результати навчання

У результаті вивчення освітнього компоненту «Методологія наукових досліджень» здобувач вищої освіти отримує наступні програмні компетентності та програмні результати навчання, які визначені в Стандарті вищої освіти зі спеціальності 076 Підприємництво та торгівля, та освітньо-науковій програмі "Підприємництво та торгівля" підготовки докторів філософії.

Інтегральна компетентність

ІК. Здатність продукувати нові ідеї, розв’язувати комплексні проблеми у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних і створення нових цілісних знань та/або професійних практик, застосовувати новітні методології наукової, педагогічної, професійної діяльності, здійснювати власні наукові дослідження, результати яких мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Загальні компетентності:

ЗК01. Здатність розв’язувати комплексні проблеми у сфері підприємницької, торговельної та біржової діяльності на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

ЗК02. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК03. Здатність працювати автономно.

ЗК04 Здатність до міжособистістної взаємодії.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК01 Здатність планувати і виконувати оригінальні дослідження на відповідному рівні, досягати наукових результатів, які можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях, впроваджені у практичну діяльність, що створюють нові знання у підприємницьких, торговельних та біржових структурах та/або дотичних до них міждисциплінарних напрямках.

СК02 Здатність продукувати, обґрунтувати нові ідеї, гіпотези і моделі, та приймати науково обґрунтовані рішення у підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.

СК04 Здатність усно та/або письмово презентувати,обговорювати, опробовувати, результати досліджень, розробок, проектів українською та іноземною мовами

СК05 Здатність до критичного переосмислення і розвитку сучасних теорій, методологій, об'єктів досліджень й практик із застосуванням системного підходу до врахування неекономічних аспектів з різних галузей знань у підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності.

СК06 Здатність застосовувати сучасні інформаційно – комунікативні технології (інформаційні системи, хмарні технології, комунікаційні технології передачі та обміну інформацією), прилади та обладнання (в тому числі комп'ютерна техніка, апаратно-програмне забезпечення), необхідні для виконання інноваційної науково – дослідної, педагогічної, професійної діяльності в підприємницьких, торговельних та біржових структурах.

Програмні результати навчання:

РН01. Мати передові концептуальні, методологічні знання у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності та/або на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, які є достатніми для проведення наукових, прикладних досліджень на рівні актуальних світових досягнень, отримання нових знань та/або здійснення інноваційної професійної діяльності.

РН02. Глибоко розуміти загальні принципи та методи економічних наук, методологію наукових досліджень, застосовувати їх в процесі проведення власних дослідженнях у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності, а також у викладацькій практиці.

РН04. Розробляти та досліджувати концептуальні, математичні, комп'ютерні моделі процесів і систем, ефективно використовувати їх для отримання нових знань та/або створення інноваційних продуктів у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності, а також у дотичних міждисциплінарних напрямах.

РН05. Застосовувати сучасні методи та інструменти наукових досліджень та інноваційної діяльності для отримання нових знань та/або розв'язання комплексних проблем у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності, а також у дотичних міждисциплінарних напрямах.

РН08. Формулювати та перевіряти гіпотези, використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, актуальні літературні та інформаційні джерела, результати теоретичного аналізу, моделювання, експериментальних досліджень.

РН09. Планувати і виконувати теоретичні та/або емпіричні дослідження з використанням сучасних методів й інструментів, здійснювати критичний аналіз результатів власних або сторонніх досліджень у контексті усього комплексу сучасних знань щодо проблем у сфері підприємництва, торгівлі, біржової діяльності та дотичних міждисциплінарних напрямів, з дотриманням норм академічної і професійної етики.

5. Інформаційний обсяг освітнього компоненту

5.1 Перелік лекційних завдань

Тема	Зміст теми	Кількість годин	
		денна	заочна
Змістовний модуль 1. Теоретичні аспекти методології наукових досліджень			
1	Сутність науки та особливості наукового пізнання	1	1
2	Теорія науки та логіка наукового дослідження	1	1
3	Імперативи та етичні засади наукової діяльності	1	1
4	Інформаційна база та ресурси наукового пошуку	1	1
Змістовний модуль 2. Видові методи методології наукових досліджень			
5	Науковий метод, планування і загальні підходи до методології досліджень	1	1
6	Теоретичні методи пізнання в системі наукового аналізу	1	1

7	Емпіричні методи планування, дослідження та обробка результатів. Методи дослідження підприємницької діяльності та торговельних процесів	2	1
8	Системний підхід і його роль у наукових дослідженнях	2	1
9	Моделювання як інструмент наукового пізнання	2	1
10	Інноваційні підходи до організації наукового пошуку	2	1
Разом за ОК:		**14**	**10**

5.2 Перелік практичних робіт

№ з/п	Назва практичної/лабораторної роботи	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Наука як форма пізнання світу: етапи становлення, розвиток і ключові наукові поняття	2	2
2	Структура та процес наукового дослідження: типологія, характеристики, рівні та ознаки науковості	2	2
3	Сутність і специфіка наукової діяльності. Організація досліджень в Україні та особливості індивідуальної наукової роботи	2	2
4	Методологія науки: зміст, класифікаційні рівні, принципи та етапи наукового пошуку	2	2
5	Теоретичні методи дослідження: абстрагування, ідеалізація, аналіз і класифікація наукових концепцій	2	1
6	Емпіричні методи пізнання: спостереження, експеримент, вимірювання та узагальнення результатів	4	1
7	Планування та моделювання як інструмент наукового пізнання: види моделей, методи побудови та обробка результатів досліджень	2	1
8	Етапи проведення наукового дослідження: від постановки проблеми до апробації результатів	4	1
9	Аналітична обробка наукових даних: кількісні, якісні та візуальні методи інтерпретації результатів	4	1
10	Академічна доброчесність, наукове рецензування та етика публікацій у науковій діяльності	2	1
Всього за ОК:		**26**	**14**

5.3 Перелік завдань до самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Наука і наукові дослідження: технологія, структура та етапи наукового пошуку Опрацювати матеріал і дати письмові відповіді: 1. Організація науково-дослідної роботи у закладах вищої освіти України. 2. Аналіз сучасних тенденцій розвитку наукової діяльності у світовому контексті. Розв’яжіть тести.	8	10
2	Планування та моделювання в наукових дослідженнях і візуалізація результатів наукового пізнання Опрацювати матеріал і дати письмові відповіді: 1. Моделювання як ключовий метод пізнання наукових процесів. 2. Використання цифрових інструментів для візуалізації наукових результатів. Розв’яжіть тести.	8	10
3	Наукові публікації та видавничі стандарти: вимоги, системи, індексація Опрацювати матеріал і дати письмові відповіді:	8	10

	1. Використання спеціалізованих видавничих систем для оформлення наукових праць (Overleaf, Mendeley, Zotero). 2. Особливості формування бібліографічного апарату наукової роботи згідно з міжнародними стандартами. Розв'яжіть тести.		
4	Види науково-дослідної діяльності та особливості підготовки дисертаційних робіт Опрацювати матеріал і дати письмові відповіді: 1. Методика підготовки та структурної побудови дисертаційних досліджень. 2. Вимоги до апробації результатів і захисту дисертацій PhD-рівня. Розв'яжіть тести.	8	10
5	Наукометрія як критерій оцінювання результатів наукової діяльності Опрацювати матеріал і дати письмові відповіді: 1. Сутність і значення наукометричних показників (Scopus, WoS, Google Scholar). 2. Механізми підвищення наукової видимості дослідника. Розв'яжіть тести.	8	10
6	Міждисциплінарні підходи в науці: синтез знань і трансдисциплінарність досліджень Опрацювати матеріал і дати письмові відповіді: 1. Роль міждисциплінарного підходу у формуванні сучасної науки. 2. Приклади ефективної інтеграції методів різних наукових галузей. 3. Виклики та перспективи розвитку трансдисциплінарних досліджень. Розв'яжіть тести.	8	8
7	Участь у наукових проєктах, грантах та програмах академічної мобільності Опрацювати матеріал і дати письмові відповіді: 1. Підготовка заявок та оформлення проєктної документації для міжнародних грантів. 2. Аналіз програм академічної мобільності (Horizon Europe, Erasmus+, Jean Monnet). Розв'яжіть тести.	8	10
8	Робота над написанням наукових статей, монографій, наукових доповідей та повідомлень. Опрацювати матеріал і дати письмові відповіді: 1. Правила оформлення публікацій. 2. Використання програм Microsoft Word для оформлення наукових робіт значного обсягу (монографій, дисертацій, авторефератів, підручників тощо)	8	8
9	Інформаційна культура науковця: пошук, аналіз і зберігання інформації Опрацювати матеріал і дати письмові відповіді: 1. Пошук вторинної документальної інформації та формування бібліографічних джерел. 2. Отримання, систематизація та критичний аналіз первинних даних. 3. Інформаційні системи бібліотек і бази даних наукової інформації. Розв'яжіть тести.	8	10
10	Академічна доброчесність у наукових дослідженнях: етика, плагіат, авторство Опрацювати матеріал і дати письмові відповіді: 1. Принципи академічної доброчесності та їх дотримання у науковій діяльності. 2. Превенція плагіату та забезпечення етичних стандартів дослідження. 3. Механізми перевірки унікальності наукових текстів.	8	10

	Розв’яжіть тести.		
Всього за ОК:		**80**	**96**

6. Система оцінювання та вимоги

Контроль успішності навчання здобувача проводиться у формах вхідного, поточного і підсумкового контролів.

Вхідний контроль якості навчання здійснюється на початку курсу проведенням перевірки залишкових знань здобувачів за ОК, що забезпечують вивчення даного освітнього компоненту (діагностика первинних знань здобувачів).

Формами поточного контролю є:

- тестування знань здобувачів за темами;
- виконання і захист практичних робіт;
- усне опитування.
- підготовка доповідей,повідомлень.

Підсумковий контроль – ***екзамен.***

Нарахування балів:

Вид роботи, що підлягає контролю	Максимальна кількість оціночних балів
Змістовний модуль 1. Концепції креативних механізмів управління бізнесом	
Лекційний курс *	-
Практичні роботи*	25
Самостійна робота*	5
Доповіді	5
Всього за змістовний модуль 1	35
Змістовний модуль 2. Підходи та методи управління креативних механізмів управління	
Лекційний курс *	-
Практичні роботи*	25
Самостійна робота*	5
Доповіді	5
Всього за змістовний модуль 2	35
Екзамен	30
Всього	100

*Є можливість визнання результатів неформальної освіти відповідно до п.2 Положення про порядок перезарахування результатів навчання (навчальних дисциплін) в Одеському національному технологічному університетіКритерії оцінювання програмних результатів навчання здобувачів

Критерії оцінювання програмних результатів навчання здобувачів

Практичні роботи (оцінювання однієї роботи)

4,5 - 5 балів	Практична відпрацьована та вчасно захищена, надані повні обґрунтовані відповіді	відмінно
4,0 - 4,4 балів	Практична відпрацьована та вчасно захищена, при відповіді допущені неточності	дуже добре
3,5 – 3,9 балів	Практична відпрацьована, відповіді неповні, допущені помилки	добре
2,1 – 3,4 балів	Практична відпрацьована, відповіді незадовільні,	достатньо

	допущені грубі помилки	
0-2 балів	Практична не відпрацьована або дані незадовільні відповіді	незадовільно

Самостійна робота (за один модуль згідно відсотку виконання)

4,5 - 5 балів	*90 - 100 %*	відмінно
4,0 - 4,4 балів	*74 – 89%*	дуже добре
3,5 – 3,9 балів	*60 – 73%*	добре
2,1 – 3,4 балів	*35 – 59 %*	достатньо
0-2 балів	*0-35 %*	незадовільно

Підготовка доповідей з презентаціями (оцінка за одну доповідь)

4,1-5,0	Доповідь підготовлена на актуальну тематику, має якісну презентацію та вчасно захищена, надані повні обґрунтовані відповіді на поставлені запитання	відмінно
3,1 -4,0	Доповідь підготовлена, має презентацію, при відповіді на питання допущені неточності	дуже добре
2,1 – 3,0	Доповідь підготовлена, має презентацію, але доповідач доповідає невпевнено, відповіді на питання неповні, допущені помилки	добре
1,1 – 2,0	Доповідь підготовлена, має презентацію, але доповідач доповідає невпевнено, відповіді на питання незадовільні, допущені грубі помилки	достатньо
0 – 1	Доповідь підготовлена на низькому рівні або відсутня	незадовільно

Критерії оцінювання екзамену

27-30 балів	якщо здобувач демонструє повні й глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень розвитку умінь і навичок, правильне й обґрунтоване формулювання практичних висновків, уміння приймати необхідні рішення в різних нестандартних ситуаціях, вільне володіння науковими термінами, високу комунікативну культуру	відмінно
23-26 балів	якщо здобувач виявляє дещо обмежені знання навчального матеріалу, допускає окремі несуттєві помилки й неточності	дуже добре
18-22 бали	якщо здобувач засвоїв основний навчальний матеріал, володіє необхідними уміннями та навичками для вирішення стандартних завдань, проте при цьому допускає неточності, не виявляє самостійності суджень, демонструє недоліки комунікативної культури	задовільно
0-17 балів	якщо здобувач не володіє необхідними знаннями, уміннями й навичками, науковими термінами, демонструє низький рівень комунікативної культури	незадовільно

7. Засоби діагностики успішності навчання

Методи навчання, які використовуються у процесі проведення занять, а також самостійних робіт за ОК:

Лекційні заняття: Словесні методи: розповідь, пояснення, бесіда, дискусія; Наочні: ілюстрація, спостереження, демонстрація; пояснювально- демонстративний метод, проблемний виклад.

Практичні заняття: аналіз конкретних ситуацій (проблемних, звичайних, нетипових); групове обговорення питання; дискусії, виконання ситуаційно-розрахункових задач, інтерактивні методи навчання (проблемне навчання, робота в малих групах, кейс-метод, , тренінг, технології ситуативного моделювання, технології опрацювання дискусійних питань)

Самостійна робота: робота з навчально-методичними матеріалами, реферування, конспектування, підготовка доповідей, розв'язання тестів.

8.Інформаційні ресурси

Базові (основні):

1. Методологія наукових досліджень: конспект лекцій [Електронний ресурс] : для здобувачів вищої освіти галузь знань 07 "Управління та адміністрування" спец. 075 "Маркетинг", 076 "Підприємництво та торгівля", 281 "Публічне управління та адміністрування" освітнього ступеню доктор філософії. / В. В. Лагодієнко, Т. Л. Шестаковська, Т. В. Савченко ; Каф. маркетингу підприємництва і торгівлі. — Одеса : ОНТУ, 2024. — 126 с.
2. Методологія наукових досліджень: методичні вказівки до практичних занять [Електронний ресурс] : для здобувачів вищої освіти галузь знань 07 "Управління та адміністрування" спец. 075 "Маркетинг", 076 "Підприємництво та торгівля", 281 "Публічне управління та адміністрування" освітнього ступеню доктор філософії. / В. В. Лагодієнко, Т. Л. Шестаковська, Т. В. Савченко ; Каф. маркетингу підприємництва і торгівлі. — Одеса : ОНТУ, 2024. — 30 с.
3. Методологія наукових досліджень: методичні вказівки до самостійної роботи [Електронний ресурс] : для здобувачів вищої освіти галузь знань 07 "Управління та адміністрування" спец. 075 "Маркетинг", 076 "Підприємництво та торгівля", 281 "Публічне управління та адміністрування" освітнього ступеню доктор філософії. / В. В. Лагодієнко, Т. Л. Шестаковська, Т. В. Савченко ; Каф. маркетингу підприємництва і торгівлі. — Одеса : ОНТУ, 2024. — 29 с.
4. Методологія та організація наукових досліджень [Електронний ресурс] : навч. посіб. (галузі знань: 05 – соціальні та поведінкові науки, 07 – управління та адміністрування, 28 – публічне управління та адміністрування) / І. М. Вахович, Л. Г. Ліпич, О. М. Полінкевич та ін. ; за заг. ред. Л. Г. Ліпич, О. М. Полінкевич ; Луцьк. нац. техн. ун-т. — 2-ге вид., допов. і перероб. — Луцьк : Вежа-Друк, 2023. — 286 с.
5. Методологія та організація наукових досліджень [Електронний ресурс] : навч. посіб. / Л. О. Єльнікова, О. О. Мазуренко, О. А. Назаров та ін. ; Укр. держ. ун-т науки і технологій. — Дніпро, 2024. — 228 с.
6. Філософія та методологія наукових досліджень [Електронний ресурс] : підручник (для аспірантів) / О. І. Афанасьєв, В. Ю. Жарких ; Нац. ун-т "Одеська політехніка", Каф. філософії, історії та політології. — Одеса, 2024. — 377 с.

Додаткові:

1. Офіційний веб-портал «Законодавство України» https://zakon.rada.gov.ua/laws
2. Урядовий портал https://www.kmu.gov.ua/
3. Офіційний веб-портал Міністерства юстиції України https://minjust.gov.ua/
4. Лагодієнко В.В., Демченко О.В., Попкова С.О. (2022). Інтелектуальні ресурси як основа розвитку підприємницьких структур. Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка. Випуск 13, 2022. 92 98. http://tnv econom.ksauniv.ks.ua/i ndex.php/journal/articl e/view/280. DOI: https://doi.org/10.3278 2/2708 0366/2022.13.11
5. Лагодієнко В.В., Попкова С.О., Березовська Л.В. Фактори впливу на формування внутрішнього підприємницького середовища регіону. Науковий журнал «Причорноморські економічні студії». 2022. Випуск 77. С.117 123. http://bses.in.ua/journ als/2022/77_2022/20. pdf https://doi.org/10.3278 2/bses.77-18
6. Довгаль О. В., Лагодієнко В. В., Басюркіна Н. Й ., Лагодієнко О. В. Стратегічні аспекти розвитку бізнесу в умовах циркулярної економіки. Український журнал прикладної економіки та техніки. 2023. Том 8. № 1. С. 10-15. DOI: https://doi.org/10.3688

9. Політика освітнього компоненту

Політика всіх освітніх компонент в ОНТУ є уніфікованою та визначена з урахуванням законодавства України, Корпоративному кодексу ОНТУ, Кодексу академічної доброчесності ОНТУ, Положення про організацію освітнього процесу ОНТУ, Положення про порядок перезарахування результатів навчання (навчальних дисциплін) в ОНТУ, вимог ISO

9001:2015 та роботодавців

Викладач ПІДПИСАНО Володимир ЛАГОДІЄНКО

Розглянуто та затверджено на засіданні кафедри бізнесу і торгівлі

Протокол №1 від 31.08.2026 року

Завідувач кафедри ПІДПИСАНО Наталія БАСЮРКІНА

ПОГОДЖЕНО:
Гарант ОНП «Підприємництво та торгівля,
д.е.н., професор ПІДПИСАНО Наталія БАСЮРКІНА